

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Олена ГОРБЕНКО

Харківська державна академія фізичної культури

Мета дослідження: визначення подальшого удосконалення системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах в сучасних умовах.

Завдання дослідження: вивчити стан фізичного виховання і його вплив на здоров'я студентів вищих навчальних закладів.

Методи дослідження:

- теоретичного аналізу та узагальнення літературних джерел;
- аналізу програмних нормативно-правових документів;
- педагогічне спостереження;
- опитування.

Анотація. Стаття присвячена питанням подальшого удосконалення системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах в умовах переходу до Європейського простору вищої освіти.

Ключові слова: вищі навчальні заклади, фізичне виховання, студенти, Болонський процес.

Постановка проблеми. Подальші соціально-економічні та політичні зміни в суспільстві, зміцнення державності України, входження її в світове співтовариство неможливі без структурної реформи національної системи фізичного виховання вищих навчальних закладів (ВНЗ), спрямованої на забезпечення процесу фізичного виховання, програми комплексної підготовки засобами фізичної культури, а також на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності фахівців з вищої освіти [1].

Відповідно до наказу МОН України 23.01.2004 р. №48 однією з передумов входження України до єдиної Європейської зони вищої освіти є реалізація системою вищої освіти, у тому числі системою фізичного виховання України ідей Болонського процесу [1]. Останнім часом в Україні питанням Болонського процесу присвячено не одну сторінку в наукових журналах, урядових документах; проводиться чимало науково-методичних конференцій, на яких обговорюються різні аспекти цієї проблеми. Не зважаючи на розмаїття думок з приводу цього питання однозначно висвітлюється розуміння того, що Україна повинна враховувати позитивний досвід організації європейської вищої освіти з метою набуття національною освітою нових сутнісних і якісних ознак.

Разом з тим, реалізація положень Болонської декларації потребує формування масштабної національної стратегії науково-технічного розвитку, системи стратегічного планування у підготовці кадрів в умовах нарощування людством знань, поширення закономірностей інформаційного суспільства.

У цих умовах ВНЗ України мають виконати свою важливу місію перед суспільством і бути в авангарді процесів реформування освіти, відповідаючи на виклик суспільства [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фізичне виховання має на меті забезпечити виховання в осіб, що навчаються у ВНЗ, потреби самостійно оволодівати знаннями, уміннями й навичками управління фізичним розвитком людини засобами фізичного виховання та навчання застосовувати набуті цінності в життєдіяльності майбутніх фахівців.

Завданнями фізичного виховання у ВНЗ є:

- формування у студентської молоді основ теоретичних знань, практичних і методичних здібностей (умінь, навичок) з фізичного виховання, фізичної реабілітації, масового спорту як компонентів їх повноцінної, гармонійної та безпечної життєдіяльності;

- забезпечення в студентській молоді незалежного рівня розвитку показників їх функціональних та морфологічних можливостей організму, фізичних якостей, рухових здібностей, працездатності;

- сприяння розвитку професійних, світоглядних та громадянських якостей студентів;
- підготовка та участь студентів у різноманітних спортивних заходах.

Навчально-виховний процес з фізичного виховання у сфері вищої освіти ґрунтується на таких основних принципах:

- пріоритетності освітньої спрямованості процесу фізичного виховання та функціонального фактора в оцінюванні фізичного розвитку студентів;
- багатокладності, що передбачає створення у вищих навчальних закладах умов для широкого вибору студентами засобів фізичного виховання для навчання та участі в спортивних заходах, які відповідали б їх запитам, інтересам, стану здоров'я, фізичній і технічній підготовленості, спортивній кваліфікації;

- індивідуалізації та диференціації навчального процесу з фізичного виховання

Організація навчально-виховного процесу з фізичного виховання у ВНЗ здійснюється незалежно від підпорядкування, типів і форм власності базується на Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента України від 17.04.2002 №347, Положенні про державний вищий навчальний заклад, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.96 №1074 (із змінами), Положенні про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженому наказом Міністерства освіти України від 02.06.93 №161, зареєстрованому у Міністерстві юстиції України 23.11.93 за №173, цьому Положенні з питань освіти та фізичного виховання а також організація навчально-виховного процесу з фізичного виховання здійснюється на підставі вимог державного стандарту, галузевих стандартів та стандартів вищої освіти ВНЗ, затверджених в установленому законодавством порядку. [5]

За останні роки в Україні складається критична ситуація із станом здоров'я населення. Різко зросла захворюваність, у тому числі: на гіпертонію – у три рази, стенокардію – у 2.4 рази, інфаркт міокарду – на 30 відсотків. Майже 90 відсотків дітей, учнів і студентів мають відхилення у здоров'ї, понад 50 відсотків – незадовільну фізичну підготовку [6] На сьогоднішній день у багатьох ВНЗ фізичне виховання здійснюється один раз на тиждень на перших двох або трьох курсах. Все це спонукає до пошуків нових форм, нових підходів до фізичного виховання студентської молоді.

Велика увага на заняттях з фізичного виховання приділяється теоретичній підготовці. Це пов'язано з тим, що значна кількість студентів має заняття з фізичного виховання один раз на тиждень і повинна самостійно займатися у вільний час. Надання студентам теоретичних знань дозволяє їм, виходячи з реалій сьогоdnішнього дня, оволодіти засобами і методами розвитку фізичних якостей, загартування, навичками спортивної і особистої гігієни, усвідомити негативність шкідливих звичок тощо. На підставі отриманих теоретичних і практичних знань студенти можуть самостійно займатися фізичною культурою, брати активну участь у здійсненні масової фізкультурно-оздоровчої роботи «Спорт для всіх».

Контроль за станом та динамікою фізичної підготовленості здійснюється за допомогою державних тестів [3].

Мета дослідження: визначення подальшого удосконалення системи фізичного виховання у ВНЗ в сучасних умовах.

Завдання дослідження: вивчити стан фізичного виховання і його вплив на здоров'я студентів вищих навчальних закладів.

Методи дослідження:

- теоретичного аналізу та узагальнення літературних джерел;
- аналізу програмних нормативно-правових документів;
- педагогічне спостереження;
- опитування.

Результати дослідження та їх обговорення. Проведений аналіз літературних джерел показав: багато хто з авторів стверджують, що в наш час негативний вплив має надмірна інфор-

мація засобів масової інформації (телебачення, радіо, Інтернет), що призводить до зниження фізичного навантаження і рухової активності населення. Це дуже актуальна проблема у наш час, так як вона стосується молоді, адже вони знаходяться у цьому суспільстві, яке має не аби який вплив на свідомість молодого покоління і може призвести до зниження не лише фізичної працездатності, а й розумової.

Слід також зауважити, що процес фізичного виховання студентської молоді повинен здійснюватись з урахуванням фізичного розвитку, стану здоров'я та інтересу до певного виду фізичних вправ.

В ході нашого дослідження студентам вищих навчальних закладів була запропонована анкета, яка включала питання, зв'язані з процесом фізичного виховання і його впливом на здоров'я.

Результати досліджень показали, що 53% студентів не відвідують заняття з фізичного виховання (особливо старші курси). Це пояснюється тим, що заняття шаблонні і не викликають зовсім ніякого інтересу. Безперечно ефективність занять з фізичного виховання у вищих навчальних закладах залежить від змісту програм, за якою вони відбуваються [4]. Досить тривожним на сьогодні є той факт, що показники здоров'я падають все нижче і нижче, і лише 15.3% дівчат і 17.2% хлопців ведуть здоровий спосіб життя.

Майже 80% студентів вважають: для того, щоб підвищити інтерес до занять з фізичного виховання, і щоб вони були на першому місці, то необхідно в програмі з фізичного виховання застосовувати не лише традиційні, а й нетрадиційні види фізичної активності (за інтересами студентів): шейпінг, атлетична гімнастика, стретчинг, колланетика.

Висновки

При аналізі літературних і особистих спостережень ми дійшли висновку, що для того, щоб удосконалити систему фізичного виховання вищих навчальних закладів в сучасних умовах – необхідно позбутись багатьох недоліків:

- необхідно збільшити кількість занять з фізичного виховання;
- до кожного студента повинен бути індивідуальний підхід;
- заняття не повинні бути шаблонними;
- на заняттях треба застосовувати нетрадиційні види фізичних вправ, які цікавлять більшість студентів.

Якщо виконати всі ці вимоги, то можна якомога швидше підвищити мотивацію у студентів до занять і отримати передбачені результати, і удосконалити систему фізичного виховання.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 279 с.
2. Вища школа – 2005 – №6. – С. 28 – 29
3. Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – С. 45– 47
4. Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 8: У 4-х т. – Львів: НФТ «Українські технології», 2004. – Т. 3 – 228 с.
5. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації» на 1999-2005 роки. – К: ДКУФКС, 1998. – 41 с.

АНАЛИЗ СИСТЕМЫ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К БОЛОНСКОМУ ПРОЦЕССУ

Елена ГОРБЕНКО

Харьковская государственная академия физической культуры

Цель исследования: определение дальнейшего совершенствования системы физического воспитания в высших учебных заведениях в современных условиях.

Задача исследования: изучить состояние физического и его влияние на здоровье студентов высших учебных заведений.

Методы исследования:

- теоретический анализ и обобщение литературных источников;
- анализ программных нормативно-правовых документов;
- педагогическое наблюдение;
- анкетирование, опрос.

Аннотация. Статья посвящена вопросам дальнейшего совершенствования системы физического воспитания в высших учебных заведениях в условиях перехода к Европейскому пространству высшего образования.

Ключевые слова: высшие учебные заведения, физическое воспитание, студенты, Болонский процесс.

ANALYSIS OF SYSTEM OF PHYSICAL EDUCATION AT HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS IN THE CONDITIONS OF TRANSITION TO BOLOGNIAN PROCESS

Elena GORBENKO

Kharkiv State Academy of Physical Culture

Object of research: determination of further perfection of physical education at higher educational establishments in the modern conditions.

Tasks: comprehend state of Physical Education and its impact on students health of higher educational establishments.

Methods of research:

- theoretical analysis and generalization literature sources;
- analysis of the program standard legal documents;
- pedagogic observation;
- questioning;

Abstract. The article deals with problems of further development of physical education system at the higher educational establishments in to European stage of higher education.

Key words: higher educational establishments, physical education, student, "Bologna process".